

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z FIZYKI DLA UCZNIÓW KLAS 3 LICEUM PO GIMNAZJUM – POZIOM ROZSZERZONY

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
1	Sprężystość jako makroskopowy efekt mikroskopowych oddziaływań elektromagnetycznych	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnice między odkształceniami sprężystymi i niesprężystymi, • wymienić stany skupienia, w których nie występuje sprężystość postaci.
2	Ruch drgający harmoniczny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady ruchu drgającego w przyrodzie, • wymienić i objaśnić pojęcia służące do opisu ruchu drgającego, • podać cechy ruchu harmonicznego, • zapisać i objaśnić związek siły, pod wpływem której odbywa się ruch harmoniczny, z wychyleniem ciała z położenia równowagi, • podać sens fizyczny współczynnika sprężystości dla sprężyny.
3	Matematyczny opis ruchu harmonicznego – Współrzędne: położenia, prędkości i przyspieszenia w ruchu harmonicznym – Okres drgań w ruchu harmonicznym – Energia w ruchu harmonicznym	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzić i omówić wykresy: $x(t)$, $v_x(t)$, $a_x(t)$, • omówić zmiany energii potencjalnej sprężystości i energii kinetycznej ciała wykonującego ruch harmoniczny.
4	Wahadło matematyczne	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić wzór na okres drgań wahadła matematycznego.
5	Drgania wymuszone i rezonansowe	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega zjawisko rezonansu mechanicznego, • zademonstrować zjawisko rezonansu mechanicznego.
6	Pojęcie fali. Fale podłużne i poprzeczne	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega rozchodzenie się fali mechanicznej, • wyjaśnić różnicę między falą poprzeczną i falą podłużną, • podać przykłady ośrodków, w których rozchodzą się fale poprzeczne oraz ośrodków, w których rozchodzą się fale podłużne.
7	Wielkości charakteryzujące fale	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić i objaśnić wielkości charakteryzujące fale.
8	Funkcja falowa fali płaskiej	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić (posługując się funkcją falową) fakt, że wychylenie cząstki ośrodka biorącej udział w ruchu falowym zależy od jej położenia (x) i od czasu (t).

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
9	Badanie zależności $y(x)$ dla interferujących fal o jednakowych amplitudach i częstotliwościach	<ul style="list-style-type: none"> • podać zasadę superpozycji fal, • wyjaśnić pojęcie przesunięcia fazowego, • przedstawić na wykresach wynik interferencji fal przesuniętych w fazie o: $\phi_0 = 0^\circ$, $0^\circ < \phi_0 < 180^\circ$, $\phi_0 = 180^\circ$, • podać warunek, przy którym w wyniku interferencji dwóch fal powstaje fala stojąca, • opisać falę stojącą (strzałki, węzły).
10	Badanie zależności $y(t)$ dla interferujących fal wysyłanych przez identyczne źródła	<ul style="list-style-type: none"> • podać treść zasady Huygensa, • opisać zjawisko dyfrakcji, • zdefiniować źródła spójne (źródła fal spójnych), • podać warunki wzmocnienia fali i jej wygaszenia w przypadku interferencji fal wysyłanych przez identyczne źródła.
11	Fale akustyczne	<ul style="list-style-type: none"> • podać cechy fal akustycznych, • podać przykłady szybkości rozchodzenia się fal akustycznych (w powietrzu, wodzie, żelazie).
12	Zjawisko Dopplera	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawisko Dopplera w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora.
13	Ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym	<ul style="list-style-type: none"> • opisać założenia teorii kinetyczno-molekularnej gazu doskonałego, • wyjaśnić z punktu widzenia teorii wywieranie przez gaz ciśnienia na ścianki naczynia, • wymienić czynniki wpływające na ciśnienie gazu w naczyniu zamkniętym.
14	Równanie stanu gazu doskonałego. Równanie Clapeyrona	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać i objaśnić równanie stanu gazu doskonałego, • zapisać i objaśnić równanie Clapeyrona.
15	Szczególne przemiany gazu doskonałego – Przemiana izotermiczna – Przemiana izochoryczna – Przemiana izobaryczna	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić i opisać przemiany szczególne gazu doskonałego, • sformułować prawa dla przemian szczególnych, • przeliczyć temperaturę wyrażoną w skali Celsjusza na kelwiny i odwrotnie.
16	Energia wewnętrzna gazu. Stopnie swobody	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować energię wewnętrzną ciała i energię wewnętrzną gazu doskonałego, • korzystać z informacji, że energia wewnętrzna danej masy danego gazu doskonałego zależy jedynie od jego temperatury, a zmiana energii wewnętrznej jest związana jedynie ze zmianą temperatury.

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
17	Pierwsza zasada termodynamiki i jej zastosowanie do przemian gazowych	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwać się pojęciem ciepła i przekazu ciepła, • wypowiedzieć, zapisać i objaśnić pierwszą zasadę termodynamiki, • korzystać z informacji, że pierwsza zasada termodynamiki jest zasadą zachowania energii układu, • obliczać pracę objętościową na podstawie wykresu $p(V)$ w prostych przypadkach, • zapisać pierwszą zasadę termodynamiki dla przemian: izotermicznej, izochorycznej i izobarycznej.
18	Ciepło właściwe i ciepło molowe	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżniać pojęcia ciepła właściwego i ciepła molowego.
19	Energia wewnętrzna jako funkcja stanu	<ul style="list-style-type: none"> • korzystać z informacji, że zmiana energii wewnętrznej podczas przejścia gazu między dwoma stanami nie zależy od procesu (tak jak praca i ciepło), tylko od stanu początkowego i końcowego.
20	Silniki cieplne. Odwracalny cykl Carnota	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zasadę działania silnika cieplnego, • wymienić przemiany, z których składa się cykl Carnota, • posługiwać się pojęciem sprawności silnika cieplnego, • korzystać z informacji, że nie całe ciepło pobrane ze źródła może być zamienione na pracę.
21	Przejścia fazowe	<ul style="list-style-type: none"> • opisać procesy: topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji, resublimacji, • odróżniać wrzenie od parowania.
22	Para nasycona i para nienasycona	<ul style="list-style-type: none"> • analizować wpływ zewnętrznego ciśnienia na temperaturę wrzenia cieczy.
23	Rozszerzalność termiczna ciał	<ul style="list-style-type: none"> • omówić na przykładach zjawisko rozszerzalności termicznej ciał, • obliczać zmiany objętości odpowiadające zmianom temperatury.
24	Transport energii przez przewodnictwo i konwekcję	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zjawiska przewodzenia i konwekcji i podać przykłady praktycznego wykorzystania tych zjawisk, • podać przykłady ciał, które są dobrymi przewodnikami ciepła.
25	Wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co to znaczy, że ciało jest naelektryzowane, • opisać oddziaływanie ciał naelektryzowanych, • zapisać i objaśnić prawo Coulomba,

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć i objaśnić zasadę zachowania ładunku, opisać i wyjaśnić sposoby elektryzowania ciał, posługując się zasadą zachowania ładunku.
26	Natężenie pola elektrostatycznego	<ul style="list-style-type: none"> podać sens fizyczny natężenia pola elektrostatycznego w danym punkcie, przedstawić graficznie (za pomocą linii pola) pole centralne i jednorodne, odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy natężenie pola centralnego w danym punkcie?”, opisać jakościowo (z wykorzystaniem zasady superpozycji pól) pole wytworzone przez wybrane układy ładunków.
27	Naelektryzowany przewodnik	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić działanie piorunochronu i klatki Faradaya, przedstawić graficznie pole wytworzone przez naelektryzowaną metalową kulkę, opisać jakościowo rozkład ładunku wprowadzonego na przewodnik o dowolnym kształcie.
28	Przewodnik w polu elektrostatycznym	
29	Analogie między wielkościami opisującymi pola grawitacyjne i elektrostatyczne	
30	Pojemność elektryczna ciała przewodzącego	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować pojemność przewodnika i jednostkę pojemności, odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy pojemność przewodnika?”.
31	Kondensator	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić pojęcie kondensatora, odpowiedzieć na pytanie: „Od czego i jak zależy pojemność kondensatora płaskiego?”.
32	Energia naładowanego kondensatora	
33	Ruch naładowanej cząstki w polu elektrostatycznym	<ul style="list-style-type: none"> analizować jakościowo ruch cząstki naładowanej w jednorodnym polu elektrostatycznym w przypadku, gdy: <ul style="list-style-type: none"> $\vec{v}_0 = \vec{0}$ $\vec{v}_0 \parallel \vec{E}$ $\vec{v}_0 \perp \vec{E}$

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
34	Prąd elektryczny jako przepływ ładunku. Natężenie prądu	<ul style="list-style-type: none"> opisać zjawisko prądu elektrycznego w metalach, podać definicję natężenia prądu, sformułować pierwsze prawo Kirchhoffa i stosować je w rozwiązywaniu zadań.
35	Badanie zależności natężenia prądu od napięcia dla odcinka obwodu	<ul style="list-style-type: none"> podać zależność natężenia prądu od przyłożonego napięcia w przewodnikach metalicznych (gdy można pominąć wpływ temperatury na natężenie prądu), podać definicję oporu elektrycznego odcinka obwodu i jego jednostki.
36	Łączenie szeregowe i równoległe odbiorników energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> posługiwać się pojęciami: połączenie szeregowe, połączenie równoległe, opór zastępczy, podać wzory na opór zastępczy odbiorników połączonych szeregowo i równoległe i stosować je w rozwiązywaniu zadań, wyjaśnić rolę bezpieczników w domowej instalacji elektrycznej.
37	Zależność oporu przewodnika od jego długości i przekroju poprzecznego	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić ilościową zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości i pola przekroju poprzecznego, podać jednostki i sens fizyczny oporu właściwego materiału, podać przykłady dobrych przewodników prądu elektrycznego.
38	Praca i moc prądu elektrycznego	<ul style="list-style-type: none"> zapisać wzory na pracę i moc prądu elektrycznego, zapisać wzór na tzw. ciepło Joule'a.
39	Siła elektromotoryczna źródła energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> opisać budowę ogniw galwanicznych, wyjaśnić pojęcie siły elektromotorycznej ogniwa.
40	Prosty obwód zamknięty prądu stałego	<ul style="list-style-type: none"> podać i wyjaśnić prawo Ohma dla zamkniętego obwodu, zaplanować doświadczenie, którego celem jest obserwacja zależności natężenia prądu w obwodzie od oporu zewnętrznego,
41	Co wskazuje woltomierz dołączony do źródła siły elektromotorycznej?	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką wielkość wskazuje woltomierz dołączony do biegunów źródła w obwodzie otwartym i zamkniętym, wyjaśnić różnicę między siłą elektromotoryczną i napięciem pomiędzy biegunami (na podstawie prawa Ohma), wyjaśnić pojęcie oporu wewnętrznego ogniwa.
42	Wzrosty i spadki potencjału w obwodzie zamkniętym. Drugie prawo Kirchhoffa	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć i zapisać drugie prawo Kirchhoffa dla oczka sieci, wyjaśnić konwencję znaków w zapisie drugiego prawa Kirchhoffa.
43	Przykłady stosowania drugiego prawa Kirchhoffa	

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
44	Magnesy trwałe. Pole magnetyczne magnesu	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić graficznie pole magnetyczne magnesu trwałego.
45	Przewodnik z prądem w polu magnetycznym	<ul style="list-style-type: none"> • opisać i wyjaśnić doświadczenie Oersteda.
46	Wektor indukcji magnetycznej	<ul style="list-style-type: none"> • podać cechy siły elektrodynamicznej, • stosować wzór na wartość siły elektrodynamicznej dla przypadku, gdy $\vec{\Delta}I \perp \vec{B}$, • podać cechy wektora indukcji magnetycznej i jej jednostkę.
47	Naładowana cząstka w polu magnetycznym. Siła Lorentza. Cyklotron	<ul style="list-style-type: none"> • podać cechy siły Lorentza, • stosować wzór na wartość siły Lorentza dla przypadku, gdy $\vec{v} \perp \vec{B}$.
48	Pole magnetyczne przewodników z prądem	<ul style="list-style-type: none"> • opisać i przedstawić graficznie pole magnetyczne przewodnika prostoliniowego, przewodnika kołowego i zwojnicy.
49	Silnik elektryczny	
50	Właściwości magnetyczne substancji	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zastosowania ferromagnetyków.
51	Zjawisko indukcji elektromagnetycznej	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko indukcji elektromagnetycznej i podać warunki jego występowania, • podać przykładowe sposoby wzbudzania prądu indukcyjnego, • objaśnić pojęcie strumienia magnetycznego i podać jego jednostkę, • posługiwać się pojęciem strumienia magnetycznego.
52	Siła elektromotoryczna indukcji	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy siła elektromotoryczna indukcji?”, • poprawnie interpretować prawo indukcji elektromagnetycznej Faradaya.

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
53	Reguła Lenza	<ul style="list-style-type: none"> • stosować regułę Lenza.
54	Zjawisko samoindukcji	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko samoindukcji i podać warunki jego występowania, • odpowiedzieć na pytanie: „Od czego zależy współczynnik samoindukcji zwojnicy?”, • podać jednostkę indukcyjności.
55	Prąd zmienny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić wielkości opisujące prąd przemienny.
56	Transformator	
57	Zjawiska odbicia i załamania światła	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, na czym polega zjawisko odbicia światła, • sformułować i stosować prawo odbicia, • wyjaśnić zjawisko rozpraszania światła, • opisać zjawisko załamania światła, • zapisać i objaśnić prawo załamania światła i zdefiniować bezwzględny współczynnik załamania, • objaśnić, na czym polega zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia, • wymienić warunki, w których zachodzi całkowite wewnętrzne odbicie.
58	Zwierciadła	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy obrazu otrzymanego w zwierciadle płaskim, • omówić podział zwierciadeł kulistych na wklęsłe i wypukłe, • objaśnić pojęcia: ognisko, ogniskowa, promień krzywizny, oś optyczna zwierciadła.
59	Soczewki	<ul style="list-style-type: none"> • opisać rodzaje soczewek, • objaśnić pojęcia: ognisko, ogniskowa, promień krzywizny, oś optyczna soczewki, • objaśnić pojęcie zdolności skupiającej soczewki, • obliczać zdolność skupiającą soczewki.
60	Rozszczepienie światła białego w pryzmacie	<ul style="list-style-type: none"> • opisać i wyjaśnić zjawisko rozszczepienia światła białego.
61	Fale elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> • omówić widmo fal elektromagnetycznych, • podać źródła fal z poszczególnych zakresów długości; • omówić zastosowanie fal elektromagnetycznych z poszczególnych zakresów długości.
62	Światło jako fala elektromagnetyczna	<ul style="list-style-type: none"> • opisać jedną z metod pomiaru wartości prędkości światła,

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
		<ul style="list-style-type: none"> opisać zjawisko rozszczepienia światła, opisać zjawiska dyfrakcji i interferencji światła, opisać siatkę dyfrakcyjną i posługiwać się pojęciem stałej siatki, podać przykłady praktycznego wykorzystywania zjawiska polaryzacji.
63	Zjawisko fotoelektryczne	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polega zjawisko fotoelektryczne, posługiwać się pojęciem pracy wyjścia elektronu z metalu, sformułować warunek zajścia efektu fotoelektrycznego dla metalu o pracy wyjścia W, podać przykłady zastosowania fotokomórki, zapisać i zinterpretować wzór na energię kwantu.
64	Emisja i absorpcja promieniowania elektromagnetycznego	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić widmo ciągłe i widmo liniowe, rozdzielić widmo emisyjne i absorpcyjne, opisać widmo promieniowania ciał stałych i cieczej, opisać widma gazów jednoatomowych i par pierwiastków, opisać szczegółowo widmo atomu wodoru, objaśnić wzór Balmera, opisać metodę analizy widmowej, podać przykłady zastosowania analizy widmowej, wyjaśnić różnice między widmem emisyjnym i absorpcyjnym, posługiwać się pojęciem atomu w stanie podstawowym i w stanie wzbudzonym, wyjaśnić, jak powstają linie Fraunhofera w widmie słonecznym, wyjaśnić pojęcie ciała doskonale czarnego.
65	Promieniowanie rentgenowskie	<ul style="list-style-type: none"> opisać właściwości promieni X, wymienić przykłady zastosowania promieniowania rentgenowskiego.
66	Fale materii	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić wzór na długość fali de Broglie'a.
67	Metale	<ul style="list-style-type: none"> podać przykład przewodnika, półprzewodnika i izolatora, omówić zależność właściwości elektrycznych substancji od obecności elektronów swobodnych,
68	Półprzewodniki	<ul style="list-style-type: none"> omówić podział ciał na przewodniki, izolatory i półprzewodniki ze względu na zależność ich oporu właściwego od temperatury,
69	Ciecze	<ul style="list-style-type: none"> opisać budowę półprzewodników samoistnych i półprzewodników domieszkowych, opisać zastosowanie diody półprzewodnikowej.
70	Badanie ruchu wahadła	<ul style="list-style-type: none"> odczytywać wskazania przyrządów pomiarowych, dokładność przyrządu, przygotować zestaw doświadczalny według instrukcji,
71	Wyznaczanie ciepła właściwego metalu na podstawie bilansu cieplnego	<ul style="list-style-type: none"> wykonać samodzielnie kolejne etapy doświadczenia, sporządzić tabelę wyników pomiaru,

Lp.	Temat lekcji	Treści podstawowe Uczeń potrafi:
72	Wyznaczanie charakterystyk prądowo-napięciowych opornika, żarówki i diody	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć wartości średnie wielkości mierzonych, • sporządzić odpowiedni układ współrzędnych (podpisać i wyskalować osie, zaznaczyć jednostki wielkości fizycznych), • zaznaczyć w układzie współrzędnych punkty pomiarowe wraz z niepewnościami, • zapisać wynik pomiaru w postaci $x \pm \Delta x$.
73	Badanie drgań struny	
74	Obserwacja dyfrakcji światła	
75	Badanie zjawiska załamania światła	
76	Badanie obrazów optycznych otrzymanych za pomocą soczewek	